

Halina Gacowa

"Ach, to była dziewczica...". O Mickiewiczowskiej Platerównie", Bogdan Zakrzewski, "Pamiętnik Literacki" z.3 (1976) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 20/1 (63), 227

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) ZAKRZEWSKI Bogdan: "Ach, to była dziewica...". O Mickiewiczowskiej Platerównie. "Pamiętnik Literacki" 1976, z. 3, s. 83-105.

Autor przeprowadza analizę ballady Mickiewicza "Śmierć pułkownika". Wydumane dzieje hrabianki Emilii Plater, sprzeczne z przekazami o jej czynach i okolicznościach śmierci, ułożone są według toposu "dziewicy-bohatera". Ten topos w heroicznym jego znaczeniu, kojarzony zazwyczaj z Joanną d'Arc, pojawia się w wielu polskich i obcych wierszach. Mickiewicz kreował Platerównę na bohaterkę ludową, która umiera za ojczyznę, i taki model funkcjonuje w tradycji narodowej. W artykule podkreślono, że puenta ballady nawiązuje do archetypów przebieranek ("dziewczyna chłopcem") występujących w literaturze ludowej. Były one niezwykle popularne w okresie romantyzmu.

BP/63/67

H.G.

(II) ZAKRZEWSKI Bogdan: Fredro wróg dziennikarzy. "Ruch Literacki" 1976, z. 5, s. 287-299.

Autor omawia mało dotąd znaną dziedzinę twórczości satyrycznej Fredry. Jest nią pokaźna grupa utworów podejmujących temat prasy i dziennikarstwa. Powstałe w ostatnich latach życia pisarza, nie ujawnione ówczesnej publiczności literackiej, są ważnym przyczynkiem do biografii duchowej pisarza. Narzędziem satyry bywa tu najczęściej kpina, ośmieszenie, szyderstwo, paszkwil; treści moralizatorskie dotyczą "zbrodni i występków" natury etycznej. Niechęć Fredry do prasy była nie tylko spontaniczną reakcją na "głosy krytyki"; wynikała raczej z przeświadczenia o kryzysie wartości w świecie i zaniku norm moralnych w społeczeństwie, ujawniała tragiczną próbę naprawy świata.

BP/63/68

J.Ł.